

איננה אלא אחדות היצונית — משתנה ומתגלגלת בתודעה העצמית לכלל אחדות רוחנית, לכלל אהבה מודעת לעצמה.

תוספת. הנישואין הם ממהותם קשר אחי. לפנים, בייחוד ברוב השיטות של משפט הטבע, הממקד ברוח בנישואין רק בצד הפיזי שלהם, כמה שהם משכנעם, בדרך זו לא נכתנו הנישואין אלא בתור קשר מיני, וכך נחסמה כל דרך להגיע אל שאר הקביעות בנוגע לנישואין. אבל גסה ופוטריה לא פחות היא הגישה הרואה בנישואין חוזה ארוח גרידי — השקפה המופיעה אפילו אצל קאנט. על פי השקפה זו, האינדיבידואלים ככלים בחוזה של שרירותיות הדדית, וכבודם של הנישואין מושפל והם מנרדים לדרגה של חוזה המתיר לצדדים להשתמש זה בזה. השקפה שלישית על הנישואין מבססת אותם על אהבה בלבד, אבל גם השקפה זו יש לדחות, שכן האהבה היא רק הרגשה, וכחיותה הרגשה היא חשופה מכל בחינה למקרות, שהיא תצודה שהאחי איננו רשאי להופיע בה. לפיכך יהיה מדויק יותר להגדיר את הנישואין כך: הנישואין הם האהבה האמתית בצורתה החוקית, ובדרך זו נעלמים מן הנישואין הכטיה בניחוחות, ההפכפכים והסובייקטיביים גרידי של האהבה.

162 נקודת המוצא הסובייקטיבית של הנישואין יכולה להופיע כנושיתם הפוטריה של שני בני האדם הנאים בקשר הנישואין, או כהשגחה וכהסדריים שעושים החורים וכיוצא באלה. ואולם, נקודת המוצא האובייקטיבית של הנישואין היא נכונותם החופשית של הפרטים, דהיינו נכונותם לחיות לאיש אחד, נכונותו של כל אחד לוותר על אישיותו הטבעית והאינדיבידואלית בתוך אותה אחדות. מבחינה זו, האחדות היא הגבלה עצמית, אך הואיל והפרטים זוכים בתוכה לתודעה העצמית העצמית שלהם, האחדות היא בעצם שחרורים.

הייצור האובייקטיבי, ועל כן החובה האמתית, הוא לבוא בכרית הנישואין. נקודת המוצא החיצונית של נישואין כלשהם היא מקרית משבעה תלוויה בייחוד בדרך ההתפתחות של הרפלקציה. במצב קיצוני אחד, ראשיתם של הנישואין בהסדר שעשו הורים בעלי כוונות טובות, אשר קובע כי שני האנשים מיועדים זה לזה באיחוד של אהבה. נטייתם ולהישאן נוצרת מכך שהם מתודעים זה לזה כשניים המיועדים זה לזה. במצב הקיצוני האחר, נטייתם של הפרטים מופיעה ראשונה והיא מופיעה בהם בתור האינדיבידואלים והמסויימים האלה, שהם פרטיקולריים עד אינסוף. הקיצונית הראשונה היא, או כל דרך בכלל שבה החלטתה להינשא היא הראשונה והנטייה באה אחריה, כך שההחלטה והנטייה מאחדות בהתנה הממשית, יכולה להיחשב הדרך האמתית יותר. בקיצונית השנייה,

מיום כך, האהבה היא הסתירה הכבירה ביותר. השכל איננו יכול להתיר, האיל ואין דבר קשה יותר לפיצוח מן הנקודות הזאת של התודעה העצמית, נקודות השלילת ושאר על פי כן עליי להחזיק בה באפרימטיבית. האהבה היא הגורם המחולל את הסתירה, וכבר בכך היא התרתה: ובתור ההתרה, האהבה היא אחדות איתת.

159 חוכות שהיא נחלת היחיד על יסוד אחדות המשפחה, ואשר אינה אלא בראש ובראשונה עצם זה שהוא חי בתוך האחדות הזאת, מקבלת צורה של זכות, ככחית המומנט המופשט של האינדיבידואליות הסטורית, רק כאשר המשפחה מתחילה להתפרק, וכאשר אלה שאמורים להיות איברים, נעשים אישים עצמאיים הן בהלך נפשם והן כממשותם. כמשפחה הם היו מומנט מסוים, ואילו עתה הם מקבלים את חלקם בנפרד, כלומר רק באופן היצוני (נכסים, מזון, היצאות הינור וכיוצא באלה).

תוספת. זכותה של המשפחה נעוצה בעצם בכך שלעצמותיות שלה צריכה להיות מציאות. וזה אפוא זכות כנגד החיצוניות וכנגד הפרישה מן האחדות הזאת של המשפחה. אבל מצד שני, אם לחזור על מה שנאמר, האהבה היא הרגשה, משהו סובייקטיבי, וכנגדה אין האחדות יכולה לחת לעצמה תוקף. הדישה לאחדות יש לה אפוא תוקף רק בהייתח אל אותם דברים שהם משכנעם היצוני וההרגשה איננה מתנה אותם.

160 המשפחה נשלמת בשלמות ההיכטים האלה:

- (א) בתצורה של מושגה הכלתי אמצעי — בנישואין.
- (ב) כמצייאות החיצוניות, בקניין ובטובין של המשפחה ובראגה להם.
- (ג) בחינת הילדים ובהתפרקות המשפחה.

א. הנישואין

161 הנישואין, ככחית קשור אחי בלתי אמצעי, מכילים ראשית את המומנט של חיים טבעיים, כלומר מאחר שהנישואין הם קשר עצמתי, הם מכילים את החיים בכלייתם, כלומר כממשותו של המין [Gattung] ושל תהליכו (ראו בחיבורי אנציקלופדיה של המדעים הפילוסופיים, סעיפים 167 ואילך ר' 288 ואילך).² ואולם, שנית, אחדותם של המינים [Geschlechter] הטבעיים — אחדות שהיא פנימית או חוזה נשלעצמה בלבד, ובדיוק בשל כך

של המדענים הפיזיולוגיים, סעיף 98³, היא הרוח האתי. בפני עצמו – כלומר, לאחר שהושל ממנו הריבוי החיצוני שיש לו מכות מצוינות באינדיבידואלים [המטוימיים] האלה ובאותם אינטרסים של תחום התופעות, אינטרסים הנקבעים בזמן וכל מיני דרכים אחרות – וכתוצאה המתאימה לחשיבה הדימוית, רוח זה וכה וכה לרדשי כבוד ולהוקרה כמו הפנטיים [Penal] וכן הלאה. וככלל, הוא מה שבו טמון האופי החדת של הנישואין ושל המשפחה, כלומר הדבקות [Pieta]. הפשטה נוספת היא להפריד את האלה, העצמות, ממציאותן בדרך כזאת שגם הרגשות ותודעתן של האחדות הדרתנית מקובעות פמה שמכונה בטעות "אהבה אפלטונית". הפרדה זו קשורה להשקפה הנוצרית, הקובעת את המומנט של החיים הטבעיים בתור השלילי מכל וכל, ובעצם ההפרדה הזאת מעניקה חשיבות אינטופית למומנט הזה בפני עצמו.

תוספת. הנישואין נבדלים מן הפילגשות בכך שכפילגשות מדובר בעיקר בסיפוח יצר הטבע, ואילו בנישואין היצר הזה נעשה משהי בחשיבותו. לפיכך, בנישואין אפשר לזכור בלי להסמיק על הנוטיות טבעיות, אף על פי שהזכרונן בקשרים שמתוך לנישואין מעוררת תחושת כושה. לכן גם יש להחשיב את הנישואין כמשהו שכללצמו לא ניתן לפרוק, שכן תכלית הנישואין היא תכלית אתית, תכלית מודממת כל כך עד שכל דבר אחד מופיע כחסר אויב לעומתה ונמנען למותה. אין להפיר את הנישואין בשל תשוקה, שכן התשוקה כפופה להם. אבל הנישואין אינם ניתנים לפירוק רק כשלעצמם, שכן כפי שאמר ישו: "מפני קושי לכבש הניח לכם משה לשלח את נשככם" מפיוון שהנישואין מבילים את מומנט ההרגשה, הם אינם מוחלטים אלא בלתי יציבים ומבילים את אפשרות הפירוק. אבל התחיקות צריכות להכביד ככל האפשר על הפירוק ולחזק את זכותה של האהבה כנגד הגומה.

164 כשם שהתניית התנאים של ההווה כבר מכילה בפני עצמה את המעבר האמיתי של הקניין (ראה סעיף 79 לעיל), כך ההכרה החגיגית ושל בני-הזוג על הסכמם לבוא כברית האהבה של הנישואין, ועמה ההכרה כברית זו ואישורה מצד המשפחה והקהילה, הם החתימה הרשמית של הנישואין ומתמסרת. (הקביעה כי מבחינה זו הנטייה ממלאת תפקיד, היא קביעה נוספת, שכאן לא נרחיב עליה את הדיבור.) רק לאחד עריכת השקט הזה האהוד מכונן כאיחוד אתי, טקס שבו מה שהוא עצמותו בנישואין מושג במלואו באמצעות שימוש בסימנים, כלומר בשפה, הלאו היא המציאות הרוחנית ביותר של הרחמי (ראה סעיף 78 לעיל), לפיכך, המומנט החישי, המשתייך לחיים הטבעיים, מוצב בהקשר האתי שלו כתולדה וכמקרה, כדבר

היחודיות הפרטיקולרית לאינטוף היא שנתנת תוקף ליומרתיה כהתאם לעיקרון הסובייקטיבי של העולם המודרני (ראה הערה לסעיף 124 לעיל).

ואולם, בדרמות המודרנית ובהצגות אמנותיות אחרות, שבהן האהבה המינית היא האינטרס היסודי, אנו מוצאים אלמנט של כפור מפלה, המותר אל תוך להטה של תשוקה המוצגת בה, וזאת עקב התקריות הגמורה השלובה בה. במילים אחרות: האינטרס כולו מוצג כמושחת רק על [האינדיבידואלים המטוימיים] האלה, ואף שאפשר אולי שהדבר בעל חשיבות אינטופית בטבעים, כשלעצמו אין לזה כל חשיבות.

תוספת. בקרב עמים הרוחשים פחות כבוד למין הנקבי, ההורים מארגנים את הנישואין כשיריות בלי לשאול לרעתם של האינדיבידואלים הנוגעים לכך. הללו אינם מתנגדים לזה מאחר שפרטיקולריות ההרגשה עדיין איננה מטפחת שום יומרות. בשביל הנערה אין מדובר אלא במציאת בעל, וכשיביל הלה – במציאת אישה. במצבים אחרים, שיקולים של עושר, של קשרים ושל תכליות פוליטיות עשויים להיות הגורם הקובע. בנסיכות כאלה עלילות להיווצר תלאות גדולות, מאחר שבנישואין נעשה שימוש כאמצעי לתכליות אחרות. בומנים המודרניים, לעומת זאת, נקודת המוצא הסובייקטיבית של הנישואין, החתאהות, היא לברה נחשבת לגורם החשוב. הרעיון כאן הוא שכל אחד צריך להמתיץ ער שמוגיש עשת ושאין אים יכול להרעיף את אהבתו אלא על אינדיבידואל אחד מסוים.

163 [והיכט] האתי של הנישואין נעוץ בתודעת האחרות הזאת ככחינת תכלית סובטנטטיבית, ולכן כאברה, באמון ובשתופות לקיום האינדיבידואלי בשלמותו. כאשר זהו הולך הנפש של בני הזוג, וכאשר לאחדותם יש ממשות, הדרך הטבעי מוריד לדרגת מומנט טבעי שניידון להיכחד בעצם סיפוקו, ואילו הברית הרוחנית מאששת את זכותה כיסוד העצמותי ושל הנישואין. וכבר צצה ועולה כזכר איתן כשלעצמו, שאי אפשר לפרוק, המתרומם מעל מקיינותו של התשוקות ושל הגומה הפרטיקולרית המוגית.

כבר צוין למעלה (בסעיף 75) שהנישואין אינם קשר חווי בהייתחם לכיסים המהותי שלהם. ההפך הוא הנכון: אמנם נקודת המוצא שלהם היא חוזה – שהיא נקודת מבט שבה רואים באישים האינדיבידואליים יחידה עצמאית – אבל מדובר בחוזה המבקש לסלק את נקודת המבט הזאת. הוחרתם של האינדיבידואלים הללו איש עם רעהו, שעל ידיה נעשית המשפחה לאיש אחד, ואיכריה נעשים למקיים שלה (העצמות היא במהותה קשרם של המקיים אליה עצמה. ראה בחיבורי אנציקלופדיה